

Structura normei juridice si caracteristicile normei juridice de drept constitutional

Pentru o mai buna intelegere a acestui proiect propun urmatorul plan analitico-explicativ:
notiunea si trasaturile definatorii ale normei juridice:

structura normei juridice:

a)structura tehnico legislativa

b)structura logica

norma juridica- premisa a raportului juridic

Notiunea si trasaturile definatorii ale normei juridice

Norma juridica este definita in tratatele juridice ca:” o regula de conduita generala si obligatorie destinata sa ordoneze relatiile interumane prin reglementarea unor comportamente determinate, regula elaborata, acceptata si recunoscuta de stat si impusa la nevoie in caz de incalcare prin forta coercitiva a acesteia”.

Norma juridica sau de drept reprezinta elementul fundamental al oricarui sistem de drept iar in analiza acesteia se porneste de la doua tipuri de consideratii. In primul rand, etimologic, conceptul de norma desemneaza o regula ce reglementeaza comportamentul uman, adica este o norma sociala. In al doilea rand sistemul normelor sociale cuprinde norme sociale, norme de drept, norme morale, norme religioase, sau norme politice potrivit domeniului relatiilor sociale vizate. Pornind de la aceste consideratii se poate aprecia ca norma de drept este o norma sociala obligatorie. Fiind obligatorie ea este investita cu forta juridica obligatorie, creand drept si corelativ obligatoriu pentru destinatarii ei.

Norma juridica este un fenomen natural si obligatoriu in orice grup organizat sub forma unei comunitati in care indivizii participa nu doar pe baza unor legaturi de solidaritate ci si isi subsumeaza actiunea unui scop social specific. Este vorba deci de revitalizarea vechiului principiu roman ”obi societatis, ibi jus”. Orice societate organizata reclama o regula de drept pentru a se putea constitui intru cat destinatarii normei juridice trebuie sa fie mentinuti in obligatiile inerente starii sociale printr-o regula care determina si sanctioneaza statutul lor de membrii. Pentru a intelege regula de drept trebuie sa precizam scopul ei: permite viata in societate. Cine ar pretinde ca nu cunoaste nici o regula de drept s-ar exclude prin aceasta din orice grup. Ordinea necesara in viata sociala satisface imperativul necesar. Doar actionand pe baza unor reguli preconstituite oamenii pot sa-si organizeze actiunile cunoscand consecintele faptelor lor. In acest fel este contracarata conceptia libertatii absolute: omul isi infraneaza dorinta de libertate absoluta in momentul in care intelege ca o regula este justa si ca ea satisface prin urmare nu doar nevoia de securitate ci si pe cea de justitie.

Trasaturile normei juridice se refera la: gradul de generalitate, caracterul impersonal, caracterul coercitiv. Gradul de generalitate se datoreaza faptului ca norma juridica se adreseaza tuturor membrilor comunitatilor; gradul de generalitate difera dupa natura prescriptiei continuta de norma juridica. Astfel deosebim intre norme juridice care se adreseaza tuturor cetatenilor unei tari (cea mai mare parte a normelor constitutionale), si norme juridice pentru grupuri de indivizi ce poseda o anumita calitate comuna (normele familiei ce reglementeaza regulile persoanelor

casatorite). Daca gradul de generalitate difera norma juridica isi pastreaza intotdeauna caracterul impersonal generat de faptul ca acesta se adreseaza in mod difuz destinatarilor sai (normele privind casatoria sunt impersonale si nu nominale)

Structura normei juridice

Structura normei juridice este analizata dintr-o dubla perspectiva: tehnico-legislativa si logica. Structura tehnico-legislativa reprezinta o perspectiva externa de analiza a normei juridice si este determinata de modul de exprimare a normei juridice in cadrul legislativ, adica de modul de asezare a normei juridice in articole, paragrafe, aliniate si teze. Articolele la randul lor sunt grupate in sectiuni, capitole si titluri. Structura tehnico-legislativa poate fi identificata in constituirea codurilor normative care alcatuiesc de regula sediul principal al materiei intr-o ramura de drept. Codificarea si sistematizarea normelor juridice sunt operatiuni proprii tehnice elaborarii actelor normative.

Norma juridica este redata in articole cuprinse intr-un act normativ, prin urmare din punct de vedere al structurii externe articolul reprezinta elementul de baza si forma in care apare exprimata norma juridica. Un articol poate sa cuprinda o singura norma juridica, aceasta este situatia ideala in multe cazuri insa norma juridica este cuprinsa in mai multe articole ceea ce conduce la concluzia ca norma juridica nu se poate identifica cu articolul actului normativ. Potrivit cerintelor tehnicilor legislative, articolele cuprinse intr-un act normativ trebuie sa fie structurate intr-o ordine de expunere logica, ceea ce se realizeaza prin intermediul tehnicii de sistematizare a actelor normative. Necesitatea de sistematizare a actelor normative este ceruta de urmatorii factori:

structura dinamica si complexa a actelor normative, determinata de faptul ca actul normativ inregistreaza si reda orice schimbare in realitatea careia i se adreseaza. Ca atare prin intermediul tehnicii de sistematizare trebuie preluate in forma juridica toate modificarile ivite in nevoia sociala care a generat aparitia unui anumit act normativ.

corecta aplicare a dispozitiilor cuprinse intr-un act normativ implica o cat mai buna cunoastere a acestora.

evitarea supraglomerarii cadrului legislativ si a aparitiei redundantei intre dispozitiile cuprinse in diversele acte normative.

O buna tehnica de sistematizare a actelor normative se regaseste ca impact in gradul de claritate si gradul de coerenta a sistemului de acte normative. Sunt recunoscute doua tipuri de sistematizare a actelor normative: incorporarea si codificarea. Incorporarea este o forma inferioara de sistematizare deoarece nu presupune operatiuni de modificare si prelucrare a substantei materialului actului normativ. Incorporarea se gaseste sub forma unor culegeri, colectii de acte normative, realizate fie de organele de stat (incorporare oficiala), fie de persoane particulare (incorporare nooficiala), fiind realizata potrivit unor criterii alfabetice, cronologice sau pe ramuri de drept. Codificare reprezinta o forma evoluata de sistematizare, care are ca scop redactarea potrivit unei conceptii unitare, a principiilor si a celor mai importante reglementari intr-o anumita ramura de drept. Codificarea are ca rezultat aparitia marilor coduri de legi, care nu pot reglementa inasa exhaustiv relatiile sociale care fac obiectul lor; ca atare activitatea de

codificare implica elaborarea unor acte normative ce redau structura interna si principiile de organizare proprii unei ramuri de drept.

Structura logica sau interna reprezinta partea statica stabila a normei juridice si cuprinde: ipoteza, dispozitia si sanctiunea.

Ipoteza descrie imprejurarile in care devine aplicabila regula de drept ce formeaza continutul normei juridice. Ipoteza prefigureaza abstract acele activitati umane care, intrand in tiparul normei juridice devin fapte juridice (codul familiei descrie in sectiunea a treia, in legatura cu situatia legala, ipoteza copilului din casatorie, precum si ipoteza copilului din afara casatoriei).

Dispozitia reprezinta partea cea mai importanta a normei juridice intru cat contine prescriptia care a impus aparitia normei. Aceasta prescriptie este justificata de premisa-situatia continuta in ipoteza. Dispozitia cuprinde comportamentul normei juridice exprimata sub forma conduitei ce trebuie urmata de subiectul de drept caruia ii este adresata. Acest imperativ reflecta una dintre cele mai importante trasaturi ale normei juridice: trecerea de la ceea ce este (indicativ) la ceea ce trebuie sa fie (imperativ). Dispozitia cuprinde prin urmare drepturile si dispozitiile subiectelor de drept.

Exista patru tipuri de dispozitii:

dispozitia poate ordona o anumita conduita a subiectului de drept, contine deci obligatia de a savarsi anumite actiuni (in articolul 53 al Constitutiei Romaniei se precizeaza ca „ cetatenii au obligatia sa contribuie prin impozite si taxe la cheltuielile publice”). Imperativul cuprins in dispozitie poate fi identificat prin folosirea unor anumite cuvinte sau sintagme: trebuie, este necesar, este obligatoriu, etc.

dispozitia poate fi de natura prohibitiva prevazand obligatia de abtinere de la savarsirea de anumite fapte (in articolul 8 din Codul familiei se stipuleaza ca: ”in timpul tutelei casatoria este interzisa intre tutore si persoana minora aflata sub tutela sa”; in articolul 69 din Codul familiei se prevede ca: ” este oprita adoptia unui copil de catre mai multe persoane”

dispozitia poate cuprinde anumita permisiuni, prin care nici nu se impune nici nu se interzice savarsirea anumitor actiuni. In aceasta situatie subiectele de drept au posibilitatea de a alege conduita pe care doresc ssa o urmeze (articolul 21 din Codul familiei da posibilitatea anularii casatoriei la cererea sotului al carui consimtament a fost viciat prin eroare cu privire la identitatea fizica a celuilalt sot)

dispozitia poate avea un caracter supletiv, lasand la latitudinea subiectului de drept alegerea unei conduite de urmat; lipsa unei optiuni pentru o anumita conduita este inasa suplinita de dispozitia normei juridice (in articolul 40 din codul familiei se prevede ca: ”in caz de divort sotii se pot invoia cu privire la numele pe care il vor purta dupa desfacerea casatoriei; daca inasa aceasta invoiala nu este realizata, instanta este obligata sa hotarasca cu privire la aceasta chestiune).

Sanctiunea se refera la faptul ca definitia normei juridice arata ca la nevoie daca perscriptia impusa de norma juridica este incalcata ea poate fi dusa la indeplinire prein forta coercitiva a statului. Asigurarea aplicarii perscriptiei continuta in dispozitia normei juridice, in conditiile descrise de ipoteza, se realizeaza pe cale de constrangere de catre autoritatile statului. Ca element al normei juridice, sanctiunea cuprinde consecintele nerespectarii dispozitiei, reactia sociala fata de adoptarea unei conduite neconforma cu cea prevazuta de regula de drept. Aceasta reactie reprezinta expresia autoapararii sociale fata de comportamentul deviant.

Sanctiunile pot fi clasificate dupa gradul de determinare si dupa ramura de drept in care intervin.

Dupa gradul de determinare sanctiunile sunt de patru feluri:

sanctiuni determinate: sunt formulate precis si nu pot fi modificate (articolul 1439 al codului civil prevede sanctiunea desfiintarii contractului de locatiune daca bunul ce face obiectul locatiunii piere sau nu mai poate fi folosit pentru destinatia pentru care a fost dat in locatiune).

sanctiuni relativ determinate: sunt stabilite intre o limita inferioara si una superioara (sanctiunile prevazute pentru infractiunile din partea speciala a Codului penal)

sanctiuni alternative: aplicarea acestora este lasata la latitudinea organului competent (pentru o serie de infractiuni prevazute in partea speciala a Codului Penal se prevede detentiunea pe viata sau inchisoarea de la 15 la 25 de ani)

sanctiuni cumulative: pentru acelasi fapt juridic sunt stabilite mai multe sanctiuni obligatorii (inchisoarea de... la... si interzicerea unor drepturi)

Dupa ramura de drept in care intervin, sanctiunile pot fi constitutionale, administrative, penale, fiscale si civile. In principiu fiecare ramura de drept contine sanctiuni specifice.

Norma juridica- premisa a raportului juridic

Norma juridica este o premisa generala si fundamentala a raportului juridic. Doctrina caracterizeaza raportul juridic ca o norma juridica in actiune. In fapt, norma juridica isi gaseste in raportul juridic principalul sau mijloc de realizare. Practic, norma juridica prefigureaza in abstract posibilitatea existentei unei relatii ce antreneaza consecinte juridice.

Aceasta realitate poarta denumirea de fapt juridic. In momentul in care faptul juridic anticipat de norma juridica se materializeaza in relatiile dintre oameni, intre acestia se stabileste un raport juridic.